

Universal Declaration of Human Rights

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

KOUMCHI MELE KHAIONYAH AYAM ATHA APENKIU TSÜN NGIUKHEM THSAM

ဒေသစုံညီဇာန် (နာဂ)

အထွေထွေ

မိန့်ကြားချက်

တက္ကသိုလ်၊ ဝိဇ္ဇာတက္ကသိုလ်

(၁၉၄၈) ခု၊ ဇူလိုင်လ

၁၉၄၈-၄၉

Universal Declaration of Human Rights

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

KOUMCHI MELE KHAIONYAH AYAM ATHA APENKIU TSÜN NGIUKHEM THSAM

မူကြမ်းပြင်ဆင်ရေးအဖွဲ့မှ အထွေထွေ
မိန့်ကြားချက်၊ ဝိဇ္ဇာတက္ကသိုလ်
မှတ်တမ်းအရ ဝိဇ္ဇာတက္ကသိုလ်
ပြန်ဆိုကြေညာချက်
မိန့်ကြားချက်အရ ဝိဇ္ဇာတက္ကသိုလ်
ပြန်ဆိုကြေညာချက်

ခယ်မညူဇန် (နာဂ)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ပထမအကြိမ်

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ

ခယမ်ညူငန် (နာဂ)

အုပ်ရေး - ၁၀၀၀

Universal Declaration of Human Rights

မိမိတို့အဖို့အခွင့်အရေးများ

KOMITI MELU KAWONTAYAN ATAN APERLU TUN NGALUM THAM

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊
တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဦးစီးဌာနနှင့်
တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအသင်းတို့မှ
ပူးပေါင်းဘာသာပြန်ဆို၍
မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်မှ
အခမဲ့ ထုတ်ဝေသည်။

စကားချီး

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အတည်ပြုချမှတ်၍ ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ကြေညာစာတမ်း၏ စာသားအပြည့်အစုံကို နောက်စာမျက်နှာများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ သမိုင်းဝင် လုပ်ဆောင်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးအား ဤကြေညာစာတမ်း၏ စာသားကို အများပြည်သူတို့ သိရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် နိုင်ငံများ သို့မဟုတ် နယ်မြေများ၏ နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်းကို ခွဲခြားမှု မပြုဘဲ၊ အဓိကအားဖြင့် ကျောင်းများနှင့် အခြားပညာပေးရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြေညာစာတမ်းကို ဖြန့်ချိဝေငှစေရန်၊ မြင်သာအောင် ပြသထားစေရန်၊ ဖတ်ကြားစေရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းဖော်ပြစေရန် ပန်ကြားခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သည် ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိလိုက်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်

Ngiuya

1948 pon ahlei (12) ahjekhaio (10) nai Goumchi shingkan ajiai hoikam(UNO) nü khaionyah hoi nü epao noi tsün ayam tha nüso avesan ngiukhem nü lomonglou kü veping. Aveping tsün ngiukhem nüso ashiau thsamkha nai thanekü sat taiu kü epe. Nongti ngiulat amei chi nüso chikütan phiai Goumchi shingkan ajiai kam nü h goumchi shingkan ajiai kam nai hatsün shingkan nyiu khaionyah nüso apem ajanpai tsü noikü nong thsamsat nü ngela hiau thaiu tha athingting thsamve tsamai naiuso thsamve hoi kam nai hongpingau shan.

Nong tsangkü Myanmar goumchi khaionyah avesan atha yam hoikam nü h Goumchi mele khaionyah avesan atha yam aveping ngiungem nü h athaiu hai ngiu ai nü h phokle san kü sonping tsün nong sam Khiamniungan ngiuai phokle au Myanmar nukshing papo hoikam nü thoilut tsün tsangkü KLC nü h phole ji.

Myanmar goumchi khaionyah avesan
atha yam hoikam.

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

နိဒါန်း

လူသားအားလုံး၏ မွေးရာပါ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်းတူညီမျှရှိပြီး ဖယ်ရှားထုတ်ပယ်၍ မရသောအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုတို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးမထား မထီမဲ့မြင်ပြုခြင်းသည် လူသားတို့၏ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုး ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းကို ဖျက်ဆီးသည့် ရိုင်းစိုင်းရက်စက်သော အပြုအမူများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ သက်ဝင်ယုံကြည်ခွင့်၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ချို့တဲ့ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်တို့ကို ရရှိခံစားရမည့် လူ့ဘောင်လောကတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာရေးကို သာမန်လူသားအားလုံး၏ အမြင့်မားဆုံးသော မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြေညာပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အာဏာသုံး၍ တရားလက်လွတ် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုတို့ကို လူသည် နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအနေဖြင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန်သည့် အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိစေရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးကို ဥပဒေစိုးမိုးမှုဖြင့် ကာကွယ်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

နိုင်ငံချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံမှုဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင်ရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

Koumchi mele khaionyah ayam atha nūso
penkiu tsün ngiu khem thsam

Ngiusop

Khaionyah hoi apem achet nai ta ajan nan au tsüshiukün suntsün asohat avesan amai nü vekü noitsün nong vesan-e tsün to Goumchi nai nukmei, phaphi phamong tsüyangkü chumei kü kiau thaiutha athanya hokngam noitsün tsang kü,

Avesan tsünoi kü thangmang tsün tu khaionyah hoi thaiutha amei tsümei ayanglu tsün oukong lothean tsün sai tsü mei kün tsak noitsün tsangkü,

Ayangjei tsü noikü sai tha losan kü chiteau, monglamau, ahat naiuso tsousilu ainü thakhu kü kitsün khaiunyah hoikam kiki tsak sungiau khaiunyah melon apem ün asongting ayangtaiu tsak iula hikü veping taiu tsün tsangkü,

Ngjutso tsünoi kü thingkhau oukong kankeikü, nukshing tsün naiuso thangmang tsün saisile kankei kü khingshitsün akuh nai tsü songkhu hiau thaiutha khaiunyah ave san-e tsün ngiukhem nüh sojei kiauau pokü sung tsün tsangkü,

Shingkhan nyiu tsaksitsak yamkie paio iula kü kikiyam lotsouk au thata pokü sung tsü tsangkü.

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပြည်သူ့အပေါင်းတို့သည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်ဖိုး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူအခွင့်အရေးရှိမှုတို့ကို ၎င်းတို့ သက်ဝင် ယုံကြည်ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်၌ ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လွတ်လပ်မှုတွင် လူမှုရေးတိုးတက်ရေးနှင့် လူ့ဘဝအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့သည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက ပိုမိုမြှင့်တင် လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးကြစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကတိပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အဆိုပါ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အတူတကွ နားလည်မှုရှိခြင်းသည် ဤကတိကဝတ်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်စေရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

Goumchi hoikam (UNO) nai hatsün shingkan hoi ainü khaionyah hoi nü khaionyah avesan-e epao maikü noitsün ayam naiuso pohai nyuihai vekü noiau naiuso ngüso amonglam au ai Goumchi shingkan hoi ajiai hoikam ngiumong shinge nü lomong loküta kiki noi noi akiapjei tsü noikü lotsok loau ngiumong shing-e lou tsün tsang kü,

Goumchi ajiai kam nai hatsün shingkan hoi nü h Goumchi ajiaikam nüko jiai loukü Goumchi mele shingkan apem kiki lotsok au thaiutha nong ngiukhem nüta aso hatkü angiu angkü kankei-e ta ngiumong shing-e lou iu.

Nong ngiukhem nüso ta aikü ila-e tsün tu, nong athalou-e tsün chi iula au atingting tsak noin.

လူတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်းက ဤကြေညာစာတမ်းကို အစဉ်
 နှလုံးသွင်းလျက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် အဆိုပါအခွင့်အရေးများနှင့်
 လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားကြစေရန် သင်ကြားခြင်း၊ အသိပညာ
 ပေးခြင်းဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂ
 အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ထိုနိုင်ငံတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်ရှိ
 နယ်ပယ်အတွင်းမှ တိုင်းသူပြည်သားများက အဆိုပါအခွင့်အရေးနှင့်
 လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျယ်ပြန့်ထိရောက်စွာ အသိအမှတ်ပြုလိုက်နာ
 ကျင့်သုံးစေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်တို့တွင်
 အဆင့်ဆင့် တိုးတက်သော အစီအမံများဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်
 အတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်လျက်၊ နိုင်ငံခပ်သိမ်း၊ လူခပ်သိမ်း
 တို့ အောင်မြင်မှုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ကြရမည့် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော
 စံတစ်ရပ်အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ဤကမ္ဘာလူ့
 အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို ယခုထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်သည်။

အပိုဒ် ၁

လူသားအားလုံးသည် လွတ်လပ်သူများအဖြစ် မွေးဖွားလာကြပြီး
 ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အခွင့်အရေးများ တန်းတူရည်တူရှိကြသည်။ လူတို့၌
 ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် အမှန်စေဖန်ပိုင်ခြားနိုင်သော အသိဉာဏ်
 ရှိကြ၍၊ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဆက်ဆံ
 ကျင့်သုံးသင့်သည်။

Khaiunyah pongkü, hoikam pongkü nong aveping thsam nü mong nai taiükü, Goumchi apem ai a epao ayam tha thakü noi tsünso akiap jei tsü noikü ayamtha nüso ta asohat au, tsande au, ngelahi tsün chi nü oukong lousan kü chi au thaiutha, Goumchi shingkhan ajiai kam nai hatsün shingkhan hoi nü khemkhu au shiu tsün oukong noitsün mongko noi tsün khaiunyah hoi nü nong ngiukhem nüso apemai sao kü angiu angkü heili au meshen Goumchiai naiuso meshan goumchi apemai sao kü sojei ao thaiutha woithat taiükü, apem üh ashiu epkü kihe au goumchi shingkhan ajiai kam tsangkü lonyih nong ngiukhem nü veping ji.

Ngiukhem 1

Khaionyah apem achet nai yakü avesan amai vekü jumeigkü chet. Khaiunyah nüta atha tsütha janpik kü ayanglu tsün mongyang nü noin. Nongtiphe tsaksitsak deisiniu tingli mongyang taiükü vesan —e kü kanki au noin.

အပိုဒ် ၂

လူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြား အယူအဆ၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် လူမှုအဆင့်အတန်းနှင့်ဆိုင်သော ဇာစ်မြစ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဂုဏ်၊ မျိုးရိုးဇာတိဂုဏ်နှင့် အခြားအဆင့်အတန်း စသည့် ခွဲခြားမှုမျိုး မရှိစေဘဲ ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိ သည့် အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့် အားလုံးကို ခံစားခွင့် ရှိသည်။ ထို့ပြင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် နေထိုင်ရာ နိုင်ငံ သို့မဟုတ် နယ်မြေ ဒေသသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သည့်နယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကုလသမဂ္ဂ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခံနယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာ မရရှိသောနယ်မြေဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အချုပ်အခြာ အာဏာ တစ်စုံတစ်ရာ ကန့်သတ်မှု ရှိသည့်နယ်မြေဖြစ်စေ ယင်း၏ နိုင်ငံရေး၊ စီရင်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်း တစ်ခုခု ကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားမှု မပြုလုပ်ရ။

အပိုဒ် ၃

လူတိုင်းတွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်လုံခြုံမှု ရခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၄

မည်သူ့ကိုမျှ ကျေးကျွန်အဖြစ် သို့မဟုတ် ကျေးကျွန်ကဲ့သို့ မပြုရ။ ကျွန်ပြုခြင်းနှင့် ကျွန်အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်းပုံစံ အားလုံးကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ရမည်။

အပိုဒ် ၅

မည်သူ့ကိုမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် သော၊ လူမဆန်သော၊ လူသိက္ခာ ညှိုးနွမ်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း မပြုရ။

Ngiukhem 2

Khaionyah pungkü mele, tsosiling, po, nyiu, ngiusingiu, amonglam yam, nukshingyam tsüdekünai singkhan naiuso saisile naiuso khaionyah kiki atsok anyap tsangkü jujan mejet naiuso jumei memei ta ti ajanpik tsü noikü nong ngiu khem nüso mongai noi tsün a epao mai kü noitsün atha nüso apem ayam thakü noin.

Ngiukhem nü thajei kü noi tsün athang, Goumchi shingkhan ajiai kam nü sojei tsün athang lütha, ngiukhem nüh tsü thalem kün athangai lütha ti athangai sao khaionyah ki noi lünü janpik kü tsü kankei-e.

Ngiukhem 3

Khaiunyah pungkü jumeig kü asojei ep kü aaki au ayamatha nü noin.

Ngiukhem 4

Saotsokü soa tsügekünai soa khek kü tsükan kei-e. soa taiu tsün naiuso soa jan-e tsün sai nü thom kü kiap ji.

Ngiukhem 5

Saota tso kü thanmang kü tsüdekünai seitsaokü khaiunyah tsü khik kü kankei kü amiam waokü aphiu kiu tsün tsüchi-e.

အပိုဒ် ၆

လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရာ၌ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် နေရာတိုင်းတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံယူပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၇

လူအားလုံးတို့သည် ဥပဒေအရာ၌ တန်းတူရည်တူရှိကြပြီး ဥပဒေ၏ တန်းတူ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို မည်သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမျှ မရှိစေဘဲ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ဤကြေညာစာတမ်းကို ဖောက်ဖျက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ခွဲခြားဆက်ဆံရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းမှလည်းကောင်း တူညီသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၈

လူတိုင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ၎င်းအား ခံစားခွင့် ပြုထားသည့် မူလအခွင့်အရေးများကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နိုင်ငံတော်ခုံရုံးများ၏ ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုကို ရပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် ၉

မည်သူမျှ မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ မတရားချုပ်နှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် မတရား ပြည်နှင်ခြင်း မခံစေရ။

အပိုဒ် ၁၀

လူတိုင်းသည် ၎င်း၏ အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ရှိမှုများကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း၊ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွပ်စွဲချက်ကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း လွတ်လပ်၍ ဘက်လိုက်မှုမရှိသော တရားရုံးတစ်ရပ်က အများပြည်သူရှေ့မှောက်တွင် တရားမျှတစွာ ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တန်းတူရည်တူအပြည့်အဝ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

Ngiukhem 6

Khaionyah apem ngiu nüko khaionyah tsak khek kü vesan tsün epao ayamtha nü noin.

Ngiukhem 7

Khaionyah apem ngiukhem nükotü vekü noin, ngiukhem asojei nü ti ajanpai tsü noiku vekü asojei epau noin. Nong ngiukhem nü lothe kü janpai kü kan kei tsün naiuso janpai hiau ayam han kiu tsün ai nü ve kü sojei kiu au noin.

Ngiukhem 8

Khaionyah pungkü Hoikam tsom athanya ngiukhem tsüdekünai ngiukhem tsangkü apa üh epao ayamtha nüso tsü epkü iula nai mikhem au ayam noi tsün shing Khan mikhem thang nüsoai mei kü paotsang kü chi lou hi au ayam atha nü noin.

Ngiukhem 9

Saotsokü tsütha kü thalou tsün, kie thiu tsün, tsü kihahi kü koman au tsü shiu-e.

Ngiukhem 10

Khaiunyah apem apa ün ayam atha naiuso tsale nüso auai mikhem nai, apa aphiu ta milou taiu tsün auai mikhem tao jugmeig kü phaphe phamong tsü yangkü mikhem athang tsakai ngiusang-e nü apin kha ko sang-e thashi-e au yamtha nü vekü kiu au noin.

အပိုဒ် ၁၁

(၁) ပြစ်မှုတစ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုခံရသော လူတိုင်းသည် စွပ်စွဲခံရသည့် ပြစ်မှုအတွက် ခုခံချေပရန် လိုအပ်သည့် အာမခံချက်ရှိသော၊ အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးသောတရားရုံးက ဥပဒေနှင့်အညီ ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်ရှားစီရင်မှု မခံရမချင်း အပြစ်မဲ့သူဟူ၍ မှတ်ယူခြင်း ခံထိုက်သည့် အခွင့်အရေး ရှိသည်။

(၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့်အချိန်တွင် ပြည်တွင်းဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရဖြစ်စေ ပြုလုပ်မှု သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှု တစ်ရပ်သည် ပြစ်မှု မမြောက်ပါက ထိုပြုလုပ်မှု သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်မှုအတွက် မည်သူမျှ အပြစ်မရှိစေရ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အချိန်ကာလတွင် ထိုက်သင့်စေနိုင်သော ပြစ်ဒဏ်ထက် ပိုမိုကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်စေခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၂

မည်သူမျှ မိမိ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး လွတ်လပ်ခွင့်၊ မိသားစု၊ နေအိမ် သို့မဟုတ် စာပေးစာယူကိစ္စရပ်များတွင် မတရားဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုအား ပုတ်ခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း မခံရစေရ။ လူတိုင်းသည် ထိုသို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့မှ ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၃

(၁) လူတိုင်းတွင် နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာ သွားလာရွှေ့ပြောင်းခွင့်နှင့် နေထိုင်ခွင့် ရှိသည်။

Ngiukhem 11

(1) Khaionyah sao lünü aphiu ajantsò tsangkü mig lou taiu tsün aphiu thaiutha mitha noi tsünso tashi-e kü keng-e au shiu tsün kü mikhem thang nai ngiukhem nüko emkü apin kha ko ngiusang-e küta apata miloau shiukü aphiu noin ta motha san kün letso aphiu tsü noikün khaiunyah tsak ta vesan kiu ao ayam atha noin.

(2) Meshen shingkhan ngiukhem tsüdekünai Goumchi apem ün ngiukhem lothekü tsüdekü nai tsüchikü wanan tsün mig lou au tsü mai künai sao hao tsokü aphiu kiu au tsü shiu.e.ajantsoh ta mig lou au song nai apa mig mai khengai poishi kü aphiu kiu au tsü shiu-e.

Ngiukhem 12

Sao tatsokü meshen thingkhau, tsamkhau, ange amon yamai ayam tha nüso auai ayam tsütha kü aphiu yamtsün naiuso meshen nyan losong chi auai amiam, nian lochi tsü kiu-e.nongti ashiushong kiu tsün ai nü ngiukhem tsangkü sojei kiuau ayam thakü noin.

Ngiukhem 13

(○)Sao lünü ko-e mongkü chugmeig kü tiai lünü shinkei kü kiau shium.

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ နိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမှမဆို ထွက်ခွာပိုင်ခွင့်နှင့် မိမိ၏ နိုင်ငံသို့ ပြန်လာပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၄

(၁) လူတိုင်းသည် ဖိစီးနှိပ်စက်မှုမှ လွတ်ကင်းရန် အခြားနိုင်ငံများ၌ ခိုလှုံခွင့်ကို တောင်းခံပိုင်ခွင့်နှင့် ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်သည့် ပြစ်မှုများ သို့မဟုတ် ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်သော ပြုလုပ်မှုများ အပေါ် အကြောင်းပြု၍ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တရားစွဲဆိုမှုများတွင် အထက်ပါအခွင့်အရေးကို ကိုးကားအသုံးပြုခွင့် မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၅

(၁) လူတိုင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူခွင့်ရှိသည်။

(၂) မည်သူမျှ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို မတရားရုပ်သိမ်းခြင်း မခံရစေရ။ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို လည်း ငြင်းပယ်ခြင်း မခံရစေရ။

အပိုဒ် ၁၆

(၁) အရွယ်ရောက်ပြီးသော ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့တွင် လူမျိုး၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ ကန့်သတ်ချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိစေဘဲ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မိသားစု ထူထောင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် လက်ထပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ်တွင်လည်းကောင်း၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးများ ရခွင့်ရှိသည်။

(2) Khaionyah apem meshen gouch mongko lü tsüde amao ti gouch ai lünü iuao naiuso yashi ao shiu-e.

Ngiukhe 14

(1) Khaionyah chikü athngmang ai nü thakhu au amao meshan gouchiai pan sang au naiuso panhiau ayam atha noin.

(2) Nukshing emshing (politics) auai phiu hetsün tsüdekünai gumchi shinghan ajiai kam vohat naiuso ngiukhem nüsota khengshi kü chitsün chi nüso atso tha naito akhengai kiu taiu tsün ngiukhem nüso üh asojei lou au tsüshiu-e.

Ngiukhem 15.

(1) Khaionyah Sao lünü shinghan tsak ün samji khaiunyah tsak ta loau ayam tha noin.

(2) Sao tsokü meshen ün shamji khaiunyah ainü ayam tsü noikü koman au tsü shiu-e. Meshen ün shamji khaiunyah ali-e shi ao tsüshiu ta sao kiap jei au tsü shiu.

Ngiukhem 16

(1) A tao sao kü noi tsün pohai nyiu hai nüso mele, shinghan tsüdekünai amongla yam tsangkü ta ti ajanthat tsü noikü tsamsiko shanau naiuso tsamkhiau tsak ta kiau shiu-e.

Ngüso tsamsiko shan tsün tao, tsamongpo tsamong nyiu ta ki tsün tao, pung-e tsün tao haoson nü vekü ephi au noin.

(၂) သတို့သားနှင့် သတို့သမီး နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့၏ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒ အပြည့်အဝရှိမှသာလျှင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ပြုရမည်။

(၃) မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံအဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၇

(၁) လူတိုင်းတွင် မိမိတစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့် စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(၂) မည်သူမျှ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာကို မတရားသိမ်းယူခြင်း မခံထိုက်စေရ။

အပိုဒ် ၁၈

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ခွင့်၊ အမှားအမှန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားခွင့်နှင့် ကိုးကွယ်ခွင့် ရှိသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးများတွင် မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့မဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်ချက်ကို လွတ်လပ်စွာ ပြောင်းလဲခွင့်အပြင်၊ တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့တည်းမဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကို အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ဖြစ်စေ၊ သီးခြား ဖြစ်စေ လွတ်လပ်စွာ သင်ပြခွင့်၊ ကျင့်သုံးခွင့်၊ ဝတ်ပြုကိုးကွယ်ခွင့် နှင့် ဆောက်တည်ခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

(2) Meso naiuso pehe ne nemthso tsaksi tsak thomkü mongkiu-e nai lü sati yangau shiu-e.

(3) Tsamkhaio nü khaionyah hoikam athan ya tsak noin. Nongtiphe Khaiunyah hoikam naiuso shingkhan nü sojei kiu tsün ayamtha nü epao noin.

Ngiukam 17

(1) Khaionyah apem üh tsaksitsak lükü apia nüko aikü kamshikü lükü chaïou jingtsaïo kam taiu au shiu-e.

(2) Meshen jingtsio sao üh lünü ayam tsü noikü chulo au tsü shiu.

Ngiukhem 18

Khaionyah sao lünü ti akiapjei tsünoi kü yanglu au, tha tsütha janthat au, naiuso monglam au shiue. Nong mongko thingkhaiu lükü ahoita lükü meshen üh monglamtsün amonglam nü apin nü hao chite au shiu-e. naiuso ti amonglam ai lünü mapa au, lie au, kankei au, am kham au, yatsou au shiu-e.

Ngiukhem 19

Sao lünü akiap jei tsü noi kü yangluau naiuso mongyang nü losan au shiu-e. Nong ayamtha nüso ashiusong tsünoi kü heili au, ngiu ngem nüso ta ngiungem kiu tsün ahoi ajantso tsangkü ajanpai tsü noikü yamau, ngiungem lou au nüso lükü hakü noin.

Ngiukhem 20

(1) Sao lünü akiap jei tsü noikü nukmei nüko kamshiau naiuso hoikam sai au shiu-e.

(2) Ti hoikam üh lünü kojakü maphiau tsü shiu-e.

Ngiukhem 21

(1) Khaionyah sao lünü meshen shingkhan nukshing nü saitha tsüde künai asingsan taiutsün Sali hoi tsangkü lükü mapao shiue.

(2) khaionyah sao lünü meshen shingkhan chikam thang nai ha au shiu-e

(3) Shingkhan nukshing oukong nü khaiunyah apia amongchiu chiai noi-e. Khaiunyah apem üh among chiutsün li vote kiuau shiu-e. akaole lütha akipjei tsü noikü vote kiu saili lütha atao that ko lomthe tsün nokpao singlou tsün tao nai singkiu ha au shiu-e.

အပိုဒ် ၂၂

လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် လူမှုဘဝ လုံခြုံရေး ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မိမိနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် အရင်းအမြစ်တို့အရ အမျိုးသား ကြိုးပမ်းမှုနှင့် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများကို ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၃

(၁) လူတိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင်ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်၊ တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှုရှိသော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများ ရပိုင်ခွင့်နှင့် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်းမှ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် တူညီသော အလုပ်အတွက် တူညီသော လုပ်ခကြေးငွေကို ခွဲခြားမှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိစေဘဲ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၃) အလုပ်လုပ်သည့်လူတိုင်းတွင် မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစုအတွက် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထိုက်တန်သော ဘဝရပ်တည်မှုကို အာမခံနိုင်မည့် တရားမျှတ၍ လျော်ကန် သင့်မြတ်သော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ လိုအပ်လျှင် အခြားလူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများကိုလည်း ဖြည့်စွက်ရရှိ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၄) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အလုပ်သမား သမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် ယင်းသမဂ္ဂများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။

Ngiukhem 22

Khaionyah Sao lünü meshen aa kiki yam lotsok lou au thaiutha pokü noitsün chaile yam, me in yam, naiuso paosipo saisile amei yamai shingkan mongko naiuso meshan goumchi hai ko lükü jepe kü chiau shiu-e.

Ngiukhem 23

(1) Khaiuntah sao lünü meshen üh aiutsün chi nü akiapjei tsü noikü singlou kü chiau, phaphi phamong tsü noikün chi nai chiha au, naiuso chi tsü noikü tsü iula au ahatsou lou ao shiu-e.

(2) Khaionyah Sao lünü chi akaoin aem nüko amai vekü ajanpik tsü noikü eppao ayam noin.

(3) Chichi tsünso apem üh meshen naiuso tsamkhaiu thaiutha khaiunyah pem nüta maikü aa kiau shiu tsün amai epao shiu-e. Poukü sungnai amao ahatsou lou kü amai lu au shiu-e.

(4) Khaionyah sao lünü meshen chi sojei lou au thaiutha chikhaiunyah hoikam yatsou au naiuso ha au shiu-e.

အပိုဒ် ၂၄

လူတိုင်းတွင် ကြောင်းကျိုးလျော်ညီစွာ ကန့်သတ်ထားသည့် အလုပ် ချိန်နှင့် လစာဖြင့် ခံစားခွင့်ရှိသော အခါအားလျော်စွာ သတ်မှတ် ထားသည့် အလုပ်အားလပ်ရက်များ အပါအဝင် အနားယူခွင့်နှင့် အားလပ်ခွင့်တို့ကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၅

(၁) လူတိုင်းတွင် အစားအစာ၊ အဝတ်အထည်၊ နေအိမ်၊ ကျန်းမာ ရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် လူမှုအထောက်အပံ့များအပါ အဝင် မိမိနှင့် မိမိ၏ မိသားစု ကျန်းမာရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သည့် လူနေမှု အဆင့်အတန်းကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့ခြင်း၊ မသန်စွမ်းဖြစ်ခြင်း၊ မုဆိုးမဖြစ်ခြင်း၊ အသက်အရွယ်အိုမင်းခြင်း သို့မဟုတ် မိမိမတတ်စွမ်းနိုင်သော အခြေအနေများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မပြုနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ဘဝလုံခြုံမှု ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) မိခင်ဘဝနှင့် ကလေးသူငယ်ဘဝတို့တွင် အထူးစောင့်ရှောက်မှု နှင့် ကူညီမှုကို ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ တရားဝင်လက်ထပ်၍ဖြစ်စေ၊ တရားဝင် လက်မထပ်ဘဲဖြစ်စေ မွေးဖွားလာသော ကလေးအားလုံး သည် တူညီသော လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားခွင့် ရှိသည်။

Ngiukhem 24

Khaiionyah sao lünü akuta lihkü khem taiu tsün ahlei chai, chute naiuso shiua lu ahjekhaio nü akhem taiu tsünli epau ayam noin.

Ngiukhem 25

(1) Khaiunyah sao lünü aheshiu, nesü-e, aki tsam, amelei yam ai apaotsang, ahatsö nüko aikü meshen thingkhaio, meshen tsamkhaio mong tsamkü aglou kü vesan kü kiau shiu-e. Loüh chitsüep kü, kiasiya thawao tsün, chiupok chiukao, jihin, sonsiwon kü iula nai, naiuso meshen üh tsütha shiuting kün tsang kü aa aheshiu tsü ep kü iula nai aa asojei kiu tsün loau shiu -e.

(2) Methso naiuso peitsad nyiu hai hao mothikü paotsang kiu au ayam noin. Phatha epkü kilükü, phatha tsü epkü ki lükü achetsüyim tsün methso hai apem ta vekü thaisan kiu au ayam noin.

အပိုဒ် ၂၆

(၁) လူတိုင်းတွင် ပညာသင်ယူခွင့် ရှိသည်။ ပညာသင်ကြားရေးသည် အနည်းဆုံး မူလတန်းနှင့် အခြေခံအဆင့်တို့တွင် အခမဲ့ ဖြစ်ရမည်။ မူလတန်းပညာသည် မသင်မနေရ ဖြစ်ရမည်။ စက်မှုလက်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာများကို လူအများ သင်ယူနိုင်စေရမည် ဖြစ်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို အရည်အချင်းပေါ် အခြေခံ၍ အားလုံး တန်းတူရည်တူ ရရှိစေရမည်။

(၂) ပညာရေးကို လူသားတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ပိုမို လေးစားလာစေရန် ဦးတည်သင်ကြားစေရမည်။ ပညာရေးသည် နိုင်ငံအားလုံးအတွင်း၊ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အုပ်စု များအတွင်း နားလည်မှု၊ သည်းခံမှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုတို့ မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂ ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို တိုးမြှင့်စေရမည်။

(၃) မိမိတို့၏ ကလေး ပညာရေးကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိဘတို့တွင် လက်ဦး အခွင့်အရေး ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၇

(၁) လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဘဝ၌ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ အနုပညာကို လွတ်လပ်စွာ ခံစားခွင့်နှင့် သိပ္ပံပညာတိုးတက်မှုနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးရလဒ်များကို လွတ်လပ်စွာ မျှဝေခံစားခွင့် ရှိသည်။

Ngiukhem 26

(1) Khaoinyah sao lünü ange amon yam au shiu-e. Thsamve nai athanya (primary) nü amai tsü lou kü thilou au shiu-e. Athan ya thsamve nü tsü khokohao tsüshiu-e. Aa thaitsad ange amon nü khaionyah apia nü thi lou au shiükü hao noin. Atsok ange yam nü meshen ange tü likü ajanpai tsünoikü vekü kiuau noin.

(2) Khaionyah apem üh ange amon nü saiokü epao naiuso khaiunyah amai avesan-e tsün nütü khekü vesan au wathat taiokü tsande ao noin. Ange amon nü gougou apemai, Khaionyah le tsüde künai Donthe kao hoi ko ngela-e au, jei lou-e au, ange-e noi tsünso lou tsokao, nukmei thaiutha gougou ajiai kam chisiou nüso loutsok hiau noin.

(3) Meshen thsoso ange amon yam singlou tsün nai posinyiu nü achungting aku amei nü noin.

Ngiukhem 27

(1) Khaionyah sao lünü khaionyah hoikam nüsoai akiap jei tsü noikü kamha au, khaiunyah aakiki yamai thalu tsün nai, naiuso paisüao ahje alei son tsing tsaio au ai thalu tsün chi nai alesan nüso epao shiu-e.

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ကြံစည်ဖန်တီးထုတ်လုပ်သော သိပ္ပံပညာမှဖြစ်စေ၊ စာပေမှဖြစ်စေ၊ အနုပညာမှဖြစ်စေ ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ဂုဏ်နှင့် ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးကျေးဇူးများကို ကာကွယ်မှု ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၈

လူတိုင်းသည် ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် လူမှုရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးစနစ် တစ်ရပ်ကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၉

(၁) လူတိုင်းသည် မိမိ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို လူ့အသိုက်အဝန်းအတွင်း၌သာ လွတ်လပ်ပြည့်ဝစွာ ဖွံ့ဖြိုးစေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ယင်းအသိုက်အဝန်းအပေါ် တာဝန်ရှိသည်။

(၂) မိမိ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် လူတိုင်းသည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားရန်အလို့ငှာလည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားမျှတသော လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အလို့ငှာလည်းကောင်း ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များအတိုင်းသာ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(2) Khaionyah sao lünü meshen khele üh yangsan kü shan santsün kaionyah auai, ahje ahlei yamai, thsamsat auai lütha jing tsaio nüso hujei au kam taiu au ayam thakü noin.

Ngiukhem 28

Khaionyah sao lünü nong ngiukhem thsam nai kiu taiu tsün chiau ayam tha nüso chi iula au khaionyah hoikam, goumchi apem atsan-e yam nüso chiau shiu-e.

Ngiukhem 29

(1) Khaionyah saoüh lünü khaoinyah nüso ong ko lü meshen ange amon lousan au shiu ji. Nongtiphe khaionyah hoikam chi ai tsale noin.

(2) Meshen ün ayam tha nüso heili kü kankei tsün tao ko amao hai ün ayam tha nüso lükü vesan au thaiutha, Democrecy hoikam hoi mongko phaphi phamong tsünyang kü poukü noi tsünso saisile, apin nüso nukmei iula hikü chaili ouli yam nüso ashui ephiau thaiutha ngiukhem nüh kiu taiu tsün ko yang külü chiau shiu-e.

(၃) အဆိုပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို မည်သည့် ကိစ္စတွင်မျှ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်၍ ကျင့်သုံးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၃၀

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်စုအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက်ဖြစ်စေ ဤကြေညာစာတမ်းပါ အခွင့်အရေး များနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်း ရည်ရွယ် လျက် တစ်စုံတစ်ခုသော ဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ရန် သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်ရှိသည်ဟူ၍ ဤကြေညာစာတမ်းပါ စာသားတစ်ရပ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်း မရှိစေရ။

(3) Nong ayam tha nūso ti thaiutha lūnū
goumchi ajiai hoikam ün ngiukhem nūso tso
tū kingshi kü tsü kankei-e.

Ngiukhem 30

Goumchi apem thaiutha lūtha, hoikam
ajantso thiutha lūtha, khaiunyah thingkhaio
thaiutha lūtha, nong ngiukhem nūso lothe au
ayang taiukü chi tsün nai ha ao tsüde kunai
pem nū chiao shium tū nong ngiukhem thsam
nū phokle kü tsü yang lou-e.

